

Regionalt kunnskapssenter for barn og unge -
psykisk helse og barnevern
Institutt for psykisk helse,
Fakultet for medisin og helsevitenskap

St.Olavs Hospital HF

Universitetssykehuset i Trondheim
Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk

Helseundersøkelsen i BUP-klinikk

Hee-BUP

Årsrapport 2016

Prosjektleder Marit S. Indredavik og prosjektmedarbeider Odd Sverre Westbye
Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk, St. Olavs hospital og
Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern,
Institutt for psykisk helse, NTNU

Innledning

Helseundersøkelsen i Barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk (Hel-BUP) er en epidemiologisk kartlegging av ungdomspasienter i alderen 13-18 år, med baseline (T1) datainnsamling i 2009-11, og med follow-up (T2) i 2012-14. Overordnet målsetting er å fremskaffe ny kunnskap om faktorer knyttet til psykiske helseproblemer blant unge, med oppfølging av helsestatus og funksjon i ung voksen alder. Databasen er utgangspunkt for PhD og Post doc prosjekter, samt hoved/master-oppgaver.

T1 omfattet et elektronisk spørreskjema, høyde/vekt-måling, innsamling av genetisk materiale og bruk av journaldata. Felles spørsmål med Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (Ung-HUNT 3) muliggjør sammenligning med en generell populasjon. T2 besto av elektronisk spørreskjema og diagnostisk telefonintervju med deltagerne, samt elektronisk spørreskjema til foreldrene. Alle nødvendige godkjenninger foreligger fra Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, og Helsedirektoratet. Biologisk materiale er lagret ved HUNT Biobank, og data er lagret ved HUNT Databank.

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom BUP-klinikk, St. Olavs Hospital og Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern (RKBU), Institutt for psykisk helse, NTNU, i 2016 organisert med:

Prosjektledelse: Prosjektleder prof. Marit S. Indredavik (20 %) og medarbeider Odd Sverre Westbye (20 %).

Øvrig prosjektgruppe: Prof. Stian Lydersen, prof. Thomas Jozefiak, post doc Ingunn Ranøyen, overlege Torunn S. Nøvik, overlege Terje Torgersen, overlege Kari S. Gårdvik. Det ble holdt 5 møter i 2016.

Rådgivere: Prof. Jan Wallander, Univ. of California Merced, prof. Per Hove Thomsen, Aarhus Universitet.

Referansegruppe: Vårres Regionalt Brukerstyrt senter midt v/Arthur Mandal, Foreningen Voksne for Barn v/Lars Bakketun, kommunal helsetjeneste v/kommuneoverlege Leif M. Vonen, St. Olavs hospital V/Einar Vedul-Kjelsås, Helse-Midt Norge v/seniorrådgiver Sigrid Aas, Helse-undersøkelsene i Nord-Trøndelag (HUNT) v/Turid L. Holmen. Det ble holdt ett møte i 2016.

Dataforvaltningsutvalg: Leder for Enhet for fagutvikling ved BUP-klinikk: Anne Karin Kristiansen, en representant fra RKBU: post doc Ingunn Ranøyen og prosjektleder Marit S. Indredavik. Utvalget behandler innkomne søknader om datatilgang, ifølge utarbeidede retningslinjer.

Styringsgruppe: Instituttleder INM: Prof. Lars Jacob Stovner, senterleder RKBU: Odd Sverre Westbye og avdelingssjef BUP-klinikk: Anne-Björg Nyseter. Styringsgruppa har overordnet ansvar for avgjørelser som har større organisasjonsmessige konsekvenser. Det ble holdt ett møte i 2016.

Støtte i ledelsen: Prosjektet er godt forankret i Enhet for fagutvikling og i avdelingsledelsen ved BUP-klinikk, ved Divisjon Psykisk Helsevern og ved RKBU.

Status

T1 omfattet 717 deltagere (43,5 % av inviterte). Kvalitetssikrede data ble overført til HUNT Databank i 2013.

T2 pågikk fra februar 2012 til våren 2014. Diagnostisk intervju (K-SADS) ble utført av: Lege Jorun Schei, psykolog Synnøve Døhl, psykolog Cathrine Helle Sneisen, psykolog Reiel Pedersen, lege Hanne Klæbo Greger, psykolog Linda Hov Gylseth, psykolog Marthe Stornes, psykolog Eli Kristin Solvi, psykolog Silje Johannesen, psykolog Chris Aanondsen (hørselshemmede). Diagnostisk rådgiver var overlege Torunn S. Nøvik.

Tabell 1. Deltagelse T2

Mulige ¹	Inviterte ²	Ja (%) ³	Deltatt spørreskjema (%)	Deltatt intervju (%)
684	677	575 (85 %)	570 (84 %)	550 (81 %)

¹684 hadde samtykket til å bli kontaktet på ny ²Oppnådde ikke kontakt med 7 stk ³Av inviterte

Kvalitetssikrede data fra T2 er i 2015/2016 overført til HUNT Databank.

Vitenskapelig produksjon framgår av Tabell 2.

To PhD kandidater har benyttet data fra baseline, på stipend fra INM¹ og fra Psykisk helsevern², St. Olavs hospital. Det er gitt datatilgang for enkeltartikler og studentoppgaver, samt til en post doc fra 2015. Det er søkt midler til planlagt PhD (T2) fra 2017.

Tabell 2. Prosjekter basert på Hel-BUP data

Navn	Prosjekt tittel	Resultat	Prosjektleder
Stipendiat Wenche L. Mangerud ¹	PhD: <i>Ungdommers psykiske helse og assosiasjoner med somatiske symptomer og livsstil.</i>	1.artikkel 2013 2.artikkel 2014 3.artikkel 2014 Thesis 2016	Marit S. Indredavik
Stipendiat Jorun Schei ²	PhD: <i>Ungdommer i BUP med nevropsykiatriske diagnoser.</i>	1. artikkel 2015 2.artikkel 2015 3.artikkel 2016 Thesis 2015	Thomas Jozefiak
Stipendiat Ingunn Ranøyen	Artikkel: <i>Prevalence and correlates of self-reported social anxiety symptoms in a clinical (CAP) and community (Young-HUNT) adolescent samples.</i>	Artikkel 2014 Thesis 2015	Thomas Jozefiak
Stud.med. Hanne Hoff Hansen og Cecilie Edh Hasselgård	Hovedoppgave: <i>Bullying behavior: Psychiatric diagnosis, learning disabilities and school attendance in a clinical sample.</i>	Levert 2012 Artikkel 2014	Anne Mari Undheim
Stud. med. Karoline A Berli Dragsnes	Hovedoppgave: <i>Søvnproblemer hos ungdom med PTSD og tilpasningsforstyrrelse</i>	Levert 2013	May Britt Drugli
Stud.med. Rikke Bendixen og Helene Berg	Hovedoppgave: <i>Er det forskjell i opplevd familiefungering mellom ungdommer med psykiatriske diagnoser og deres foreldre?</i>	Levert 2014	Tormod Rimehaug
Stud.med. Solveig Medalen	Hovedoppgave: <i>Selvbilde hos unge med PTSD og tilpasningsforstyrrelser.</i>	Levert 2014	May Britt Drugli
Stud.med. Karoline Monstad By Elisabeth Lium	Hovedoppgave: <i>Resilience differences among adolescents representing various households in a clinical sample</i>	Levert 2014	Anne Mari Undheim
Senterleder Odd Sverre Westbye	Brukernes erfaringer med BUP-klinikk, St. Olavs hospital	Intern skriftserie 1-2015 BUP	
Senterleder Odd Sverre Westbye	Ungdom og foreldres rapporterte erfaringer med tilbudet ved BUP-klinikk, St. Olavs hospital	Intern skriftserie 2-2015 BUP	
Senterleder Odd Sverre Westbye	Brukeres erfaring med BUP-klinikk St. Olavs Hospital – En oppfølgingsundersøkelse etter 3 år.	Intern skriftserie 1-2016 BUP	
Cand.psychol Chris M. Aanondsen	Tunghørte og døve ungdommer i psykisk helsevern – en pilotstudie	Fra 2014 – under arbeid	Thomas Jozefiak
Ingunn Ranøyen	Post doc: <i>Hvilke faktorer reduserer angst og depresjon fra ungdom til tidlig voksen alder?</i>	Fra 2015 – under arbeid	
Master Eva Gulliksrud	Master: <i>Livskvalitet hos ungdom med depresjon og/eller ADHD</i>	Oppgave 2016	Frode Stenseng
Stud.med. Ingvild Oxås Henriksen	Hovedoppgave: <i>Selvtillit, emosjonelle vansker, og ADHD: En longitudinell studie av resiproke sammenhenger i et klinisk utvalg av ungdommer</i>	Oppgave 2016 – artikkel submitted	Frode Stenseng
Stud.pshycol Ingrid Granseth	Hovedoppgave: <i>Forekomst traumesymptomer og smheng med kroniske smerter hos ungdommer ved BUP-klinikk mignet med unge generelt; U-HUNT 3</i>	Oppgave 2016	Trude Reinfjell
Førsteaman II Torunn S Nøvik	Artikkel: <i>Prospektiv 3-års oppfølgingsstudie av ungdom med ADHD og autisme spektrum tilstand</i>	Artikkel 2017	
Førsteaman II Torunn S Nøvik	Artikkel: <i>Adolescent risk factors for bipolar disorder in young adulthood: a follow-up of a clinical sample</i>	Artikkel 2017	

Stud.med. Hilde Bjerkreim Hanna Breivold	Hovedoppgave: <i>Eating problems in adolescents with psychiatric disorders and in a community population</i>	Oppgave 2016	Nanna S. Kayed / Ingunn Ranøyen
Stud.med. Åsmund Oksavik Oltedal	Hovedoppgave: <i>The effect of physical activity on mental health among youth in a child and adolescent psychiatric clinic</i>	Oppgave 2017	Anne Mari Undheim
Cand.ped Inger Lise Rasmussen	PhD: <i>Quality of Life in Adolescents with Attention Deficit Hyperactivity Disorder</i>	PhD fra 2017/18	Anne Mari Undheim
Planlagt PhD stipend	<i>Developmental pathways for psychiatric and somatic morbidity in a clinical adolescent psychiatric population in Mid-Norway</i>	Planlagt fra 2017	Marit S. Indredavik
Stud.med. Tonje Hjelkrem Marianne Gilje	<i>Forekomst av allergi og psykisk sykdom i et klinisk psykiatrisk sykdomsutvalg, og assosiasjoner mellom allergi, psykisk sykdom og psykososiale belastninger</i>	Oppgave 2017	Nanna S. Kayed

Publikasjoner – tidligere

- Mangerud, WL, Berkeset O, Lydersen S, Indredavik MS. Chronic pain and pain-related disability across psychiatric disorders in a clinical adolescent sample. BMC Psychiatry 2013;13:272 doi: 10.1186/1471-244X-13-272. [PMID: 24139217](#)
- Hansen HH, Hasselgård CE, Undheim AM, Indredavik MS. Bullying behavior among Norwegian adolescents: Psychiatric diagnoses and school well-being in a clinical sample. Nord J Psychiatry 2014;68(5):355-61. [PMID: 24161252](#)
- Mangerud WL, Bjerkeset O, Lydersen S, Indredavik MS. Physical activity in adolescents with psychiatric disorders and in the general population. Child Adolesc Psychiatry Ment Health. 2014 Jan 22;8(1):2. doi:10.1186/1753-2000-8-2. [PMID: 24450542](#)
- Ranøyen I, Jozefiak T, Wallander J, Lydersen S, Indredavik MS. Self-reported social anxiety symptoms and correlates in a clinical (CAP) and a community (Young-HUNT) adolescent sample. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol. 2014 Dec;49(12):1937-49. [PMID: 24791658](#)
- Mangerud WL, Bjerkeset O, Holmen TL, Lydersen S, Indredavik MS. Smoking, alcohol and drug use among adolescents with psychiatric disorders compared with a population based sample. J Adolesc 2014;37:1189-99. [PMID: 25190498](#)
- Schei J, Nøvik, TS, Thomsen PH, Indredavik MS, Jozefiak T. Improved quality of life among adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder is mediated by protective factors: A cross sectional survey. BMC Psychiatry 2015; Volum 15.(108) doi: 10.1186/s12888-015-0491-0. [PMID: 25948117](#)
- Schei J, Nøvik TS, Thomsen PH, Lydersen S, Indredavik MS, Jozefiak T. What Predicts a Good Adolescent to Adult Transition in ADHD? The Role of Self-Reported Resilience. J Atten Disord 2015 Sep 23. pii:1087054715604362. [PMID: 26399710](#)

Publikasjoner – 2016

- Schei J, Jozefiak T, Nøvik TS, Lydersen S, Indredavik MS. The Impact of Co-Existing Emotional and Conduct Problems on Family Functioning and Quality of Life Among Adolescents With ADHD. J Atten Disord 2016;20(5):424-33. [PMID: 24141100](#)
- Henriksen IO, Ranøyen I, Indredavik MS, Stenseng F. High Self-Esteem Protects from Longer-Term Psychiatric Problems – A 3-Year Longitudinal Study Among Norwegian Adolescents. Submitted.
- Ranøyen I, Gulliksrud E, Indredavik MS, Stenseng F. Psychiatric problems and quality of life in a clinical sample of adolescents: the role of peer relations. Submitted.

I tillegg er de ulike delprosjektene presentert på en rekke lokale, nasjonale og internasjonale konferanser, via media og nettsider. Publiserte resultater har fått god oppmerksomhet i pressen.

Informasjon er gitt til ansatte ved BUP-klinikk, St. Olavs Hospital og RKBU, og resultater er regelmessig presentert på klinikkens fagdager.

Nettside: <https://stolav.no/avdelinger/barne-og-ungdomspsykiatrisk-klinikk-bup-klinikk-/hel-bup>.

Videre planer. Forskere inviteres løpende til å søke om datatilgang for PhD og Post doc prosjekter, hoved/master-oppgaver og andre prosjekter.

T3 er under planlegging mtp søknad om finansiering i 2017 og gjennomføring i 2018. Som tidligere vil spørsmål legges tett opp til HUNT-skjema for aktuell aldersgruppe (HUNT 4 aldergruppe 21-29 år), slik at det kliniske utvalget kan sammenlignes med en referanse populasjon. Det planlegges bruk av elektronisk spørreskjema til deltagerne i T3, samt måling (3-axis accerelometer) av aktivitet og søvn hos deltagere med internaliserende lidelser (angst og depresjon).

Økonomi

Hel-BUP er organisert som et eksternt prosjekt ved RKBU, NTNU. T1 ble hovedsakelig finansiert av BUP-klinikk, St. Olavs Hospital og RKBU, NTNU, med noe mindre bevilgninger fra Unimed Innovation forskningsfond og Kontaktutvalget St. Olavs Hospital/DMF, NTNU.

T2 ble hovedsakelig finansiert ved tildeling fra Kontaktutvalget St. Olavs Hospital/DMF, NTNU, med tilskudd fra BUP-klinikk, St. Olavs Hospital og RKBU, NTNU.

Regnskap 2016 framgår av Tabell 3.

Tabell 3. Regnskap 2016 (NOK)

Inntekter:	
St. Olavs H, BUP	0
RKBU	172 332,20
Sum	172 332,20
Utgifter:	
Lønn	216 425,44
Drift	102 307,76
Sum	318 733,20
Balanse 1/1-2016	146 401,00
Balanse 31/12-2016	0

Utgifter til HUNT Databank er fra 2016 økt til kr. 100.000.

Ved gjennomføring av T3 vil det i 2017 bli søkt Norge Forskningsråd (inkludert 1 Post doc og 1 PhD). Det vil også bli søkt Samarbeidsorganet om driftsmidler i tillegg til egeninnsats fra BUP-klinikk og RKBU.